

цілями та завданнями банку; недостатній рівень і якість вищого та середнього менеджменту; відсутність у більшості банків науково обґрунтованої концепції проведення депозитної політики; недоліки в організації депозитного процесу: відсутність відповідного підрозділу в банку, низький рівень постановки маркетингових досліджень депозитного ринку, обмежений спектр пропонованих депозитних послуг тощо), так і об’єктивного характеру (прямий і непрямий вплив держави та державних органів; вплив макроекономіки; вплив світових фінансових ринків на стан національного грошового ринку; міжбанківська конкуренція; стан грошового та фінансового ринку).

*В.П. Мироненко, канд. екон. наук,
Національний банк України, м. Київ*

**ШЛЯХИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ
ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ**

Економіка України вже доволі глибоко інтегрувалася у світовий економічний простір, посилилися ці процеси з 2006 року, коли вона набула статусу ринкової. З іншого боку, молода вітчизняна ринкова економіка майже з перших кроків ступила на шлях випробувань як стосовно внутрішніх факторів – політична та економічна нестабільність, так і зовнішніх – високий рівень залежності від експорту та імпорту. Майже 80 % вітчизняного споживчого ринку покривається за рахунок імпорту.

Стосовно банківської системи, то вона з набуттям національною економікою статусу ринкової стала однією з найпривабливіших галузей для інвестування з боку іноземних інвесторів. Статутний капітал банківської системи за станом на 01.08.2010 на 35,7 % складається з іноземного. Динаміка цього показника яскраво ілюструє наш висновок, дані на 1 січня, %:

2005	2006	2007	2008	2009	2010
9,6	19,5	27,6	35,0	36,7	35,8

Глобальна економіка має як переваги, так і негативні риси. По перше, світова економічна криза торкнулася майже всіх держав, як розвинутих, так і тих, котрі розвиваються. Не минула фінансово-економічна криза й Україну та зачепила майже всі галузі вітчизняної економіки. Першою удар прийняла банківська система – знизився рівень довіри до банків, відбувся відтік ресурсів, криза неплатежів за кредитами,

банкрутство банків. Потім ланцюжком пішли торгівля, будівництво, ринок нерухомості, експортно-залежні підприємства та інші. За наслідками кризи економіка країни знаходиться в умовах, коли джерела швидкого зростання докризових років вичерпано, то ж залишається єдиний шлях виходу України з кризи – це реформи, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності всіх без винятку галузей економіки.

Показники роботи банківської системи, яка являє собою фінансову основу економіки, залежать від інших галузей. Тож саме вона зацікавлена в формуванні режиму максимального сприяння бізнесу.

Сьогодні найголовнішою проблемою розвитку як банківської системи, так і фінансового ринку в цілому є те, що банківська система майже 1,5 року не проводить активних операцій на кредитному ринку. З огляду на те, що кредитний портфель являє собою левову частку активів банків – 80,4 % за станом на 01.08.2010, можна стверджувати, що банківська система знаходиться на стадії стагнації. Це дає підстави стверджувати, що вона належним чином не виконує функцію фінансового забезпечення сталого економічного розвитку. Причин такої ситуації фахівці та експерти вже назвали не мало, але, на наш погляд, – це високі банківські ризики на вітчизняному фінансовому ринку. Сьогодні за офіційною статистикою біля 12 % кредитів класифіковано як прострочені, однак у портфелі кожного банку є доволі високий відсоток пролонгованих кредитів на основі “зм’якшення умов кредитних договорів” або умов кредитування. Фінансово-економічна криза, в яку першою ввійшла банківська система, продемонструвала, що на кредитному ринку кредитор має потребу в розширенні наявної інформації про позичальника, наявність тіньового бізнесу робить неможливим відрізнити фірму з високим ступенем ризику від надійного позичальника. Це призводить до того, що позичкові кошти часом не знаходять шляху до підприємств з достатньо високими інвестиційними можливостями. Тобто кредити отримують підприємства, які є ненадійними позичальниками, що гальмує розвиток економіки. Слабка законодавча база не дає можливості кредитору відслідковувати виконання окремих умов кредитних договорів. Таким чином, кредитор не має можливості знизити свої ризики, тому зменшує кредитні потоки, а економіка не отримує коштів, що зменшує її зростання. Таку ситуацію яскраво підтверджує 2010 рік – банки більше коштів спрямовували в ОВДП, ніж на кредитний ринок. За сім місяців поточного року кредитний портфель банківської системи зменшився на 2,9 %, а вкладення в ОВДП зросли на 6,2 %.

Сучасний стан економіки потребує відтворювального розвитку підприємств, що вимагає тісної взаємодії з банками – отримання кредитів,

нових форм розрахунків тощо. Деякі кроки у цьому напрямку банки повинні робити самостійно – відновлювати інструменти кредитного ринку, втілювати нові, прогресивні форми розрахунків в економіці. Наприклад, введення кредитних ліній, які повинні доповнюватися накопичувальними вкладками, депозитами, поширення акредитивних форм розрахунків, лізингу.

*В.М. Домрачев, канд. фіз.-мат. наук, доц.,
Національний банк України,
В.Г. Кабанов, канд. екон. наук, доц., Університет "Крок",
К.Д. Танц, аспірант
Європейського університету, м. Київ*

МЕТОДИ ОЦІНКИ БАНКОМ РИЗИКІВ КРЕДИТУВАННЯ ОКРЕМИХ ГАЛУЗЕЙ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Зв'язок потоків товарів і відповідних потоків грошових коштів між галузями економіки важливий для економічного зростання. Цей зв'язок відіграє важливу роль у моделі загальної рівноваги (міжгалузевий баланс), яку свого часу використовували для прогнозування у плановій економіці. Нестача певної галузі у кредитних ресурсах може призвести до негараздів у цій галузі. При переході до моделі розвитку сімейно-кланового капіталізму стає важливим аналіз галузевих ризиків, які пов'язані з невідповідністю потоків капіталу грошовим потокам в економіці, що у свою чергу зменшує ефективність та уповільнює економічне зростання виробництва. У роботі проведено статистичний аналіз ефективності кредитування банками окремих галузей економіки та галузевих ризиків банків України, виявлені залежності прибутку та процентного доходу банку від частки кредитів у галузь у кредитному портфелі банку.

Важливо з'ясувати, чи є динаміка галузевого ВВП індикатором галузевого ризику, як залежить прибуток банку від кредитування певної галузі. Адже багато підприємств прибуткових галузей працюють за власні кошти без залучення кредитів, багато працюють за рахунок державного бюджету.

Основними стратегічними чинниками, що визначають можливість зростання вартості бізнесу, є економічні характеристики галузі (привабливість ринку) і конкурентна позиція бізнесу усередині галузі. Для різних галузей на різних часових інтервалах прибутковість і ризику неоднакові, вони неоднакові і для різних галузевих сегментів.